

Fra Kunta Kinte til MitID

En undrende faktafortælling om underskrift, identitet og systemets sprog.

Der var engang, hvor et menneskes underskrift var et løfte – et mærke for sandhed, for vilje og for ejerskab til sit eget navn.

Et enkelt træk med hånden kunne binde en aftale, bekræfte et løfte, eller vidne om, at *“jeg var her”*.

Men gennem historien har underskriften også været et redskab for magt – en måde at påtvinge identitet, lydighed og ejerskab.

1. Kunta Kinte og “X” som underskrift

I Alex Haleys *Roots* fra 1976 møder vi Kunta Kinte, den unge mand fra Gambia, der bliver fanget og gjort til slave i Amerika.

Han repræsenterer millioner, der blev revet ud af deres kultur og gjort navnløse.

I fortællingen bliver Kunta Kinte tvunget til at tage navnet Toby – og da han skal underskrive sin nye *“identitet”*, kan han ikke skrive sit navn. I stedet bliver han tvunget til at sætte et kryds: et “X”.

Dette lille tegn, dette anonyme X, blev mere end en underskrift.

Det blev et symbol på, at man havde frataget ham retten til at skrive sig selv.

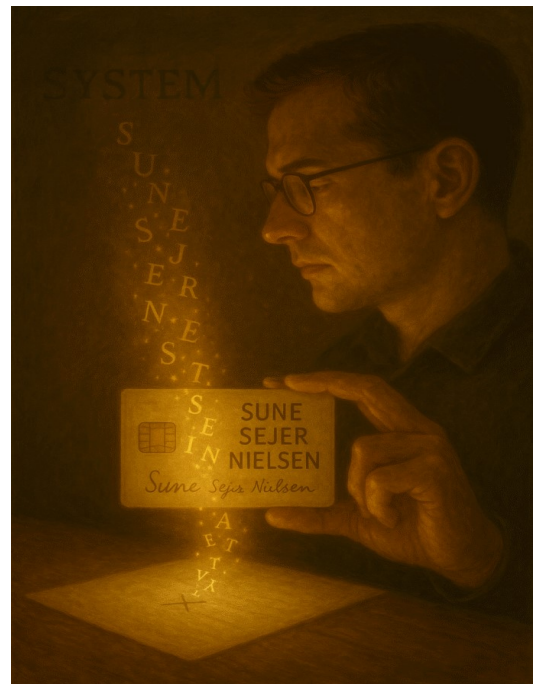
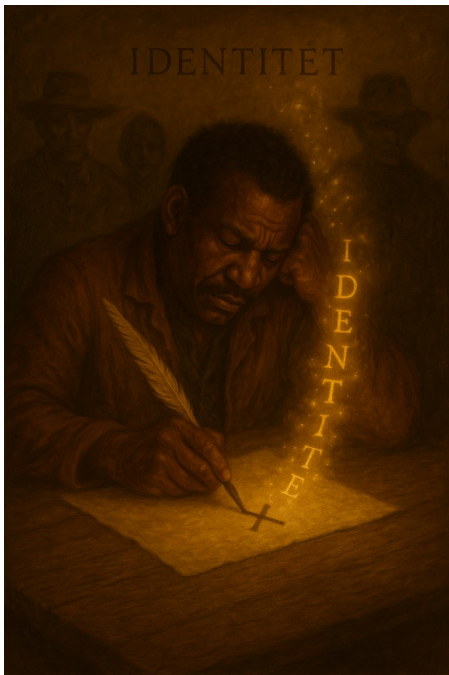
De fleste slaver fik aldrig lov at lære at læse eller skrive; “X’et” blev derfor både et juridisk mærke og et tavst råb – et bevis på tabet af personlig autonomi.

Et navn blev udvisket og erstattet af et tegn, der kunne udfylde pladsen på en kontrakt, men ikke pladsen i et menneskes liv.

I århundreder var dette “X” den eneste tilladte form for underskrift for millioner af mennesker.

Et tegn, der sagde: *du har samtykket*, selv når samtykket var tvang.

Et tegn, der reducerede mennesket til en markering – en juridisk enhed.

2. Nutidens underskrift: navnet i versaler

Mange generationer senere har vi forladt pennen og papiret, men underskriften lever videre – nu i digital og administrativ form.

På vores ID-kort, pas og kontokort står vores navne trykt med STORE BOGSTAVER:

SUNE SEJER NIELSEN, LISE LARSEN, PETER JENSEN.

Det kaldes "*versaler*", eller på typografisk dansk: *kapitaler*.

Forklaringen lyder teknisk: det handler om maskinlæsbarhed, international standardisering, effektivitet.

Men ordet *kapitaler* rummer en flertydighed, der kalder på refleksion.

For "kapital" betyder ikke kun store bogstaver – det betyder også penge, ressourcer, værdi og magt.

Når vores navne skrives i kapitaler på bankkort og ID-kort, opstår et interessant sammentræf:

den skriftform, der betegner magt og værdi i økonomien, bruges nu også til at betegne os selv.

3. Kapitaler som symbol og system

Kapitaler i økonomiens verden markerer værdi.

Kapitaler i typografiens verden markerer autoritet.

Når de to mødes på et pas eller et kreditkort, bliver navnet til et mellemled mellem menneske og system.

Navnet står ikke længere som en personlig signatur, men som en kode, en reference – en identifikator, som banker og myndigheder kan aflæse.

På kontokortet er det ikke mennesket, men den juridiske enhed, der står skrevet.

Navnet i kapitaler repræsenterer råderetten over midler – ikke nødvendigvis den levende person, men den konto, den konstruktion, den juridiske "*holder*".

Som om sproget har indgået en stille aftale med økonomien: at mennesket kun er virkelig, når det kan omsættes til et tal, et navn, en konto.

4. Fra underskrift til identitetssystem

I Danmark udstedes passet som vores primære identitetsdokument.

Det er grundlaget for MitID – den digitale nøgle, som bruges til alt fra skat til bankforretninger.

MitID bygger altså på passets oplysninger – og dermed på et navn skrevet i kapitaler.

Ifølge *Lov om dansk retskrivning* skal efternavne skrives med stort begyndelsesbogstav og små bogstaver efterfølgende, fx *Sune Sejer Nielsen*.

Men denne regel gælder ikke for passet, som følger internationale maskinlæsbare standarder (ICAO Doc 9303).

Resultatet er et paradoks:

den danske stat kræver, at vi følger dansk retskrivning – men i det vigtigste dokument for vores identitet, bruger den selv en form, der afviger fra loven.

Denne afvigelse er ikke bare sproglig.

Den er symbolsk.

For passet er ikke blot et rejsedokument – det er grundlaget for vores digitale eksistens.

Når vores navn skrives i kapitaler her, bliver det også sådan, det lever videre i MitID, bankernes databaser og de digitale registre.

Navnet bliver standardiseret – ligesom "X'et" engang blev det – så systemet kan genkende det.

Men i processen mister det måske noget af det, der gjorde det menneskeligt.

5. Identitet som økonomisk konstruktion

Kapitaler gør sproget klart, men også koldt.

De fjerner rytmen, håndens bevægelse, personens særpræg.

Når navnet står som en række lige store bogstaver, ligner det mere et firmanavn end et menneskes navn.

I erhvervsregisteret skrives selskaber netop med versaler: **DANSKE BANK A/S, MAERSK LINE, CARLSBERG BREWERIES.**

Hvis vores egne navne skrives på samme måde, hvor går grænsen da mellem borger og virksomhed?

Mellem person og juridisk enhed?

Lovgivningen skelner stadig mellem *“person”* og *“selskab”*, men sproget synes at udviske forskellen.

Et navn i kapitaler kan, ifølge dansk retsskrivning, kun repræsentere et firmanavn.

Alligevel bruges det i dokumenter, der definerer os som borgere.

Det rejser et foruroligende spørgsmål:

Er vi – uden at vide det – begyndt at underskrive os som selskaber i stedet for som mennesker?

6. Fra “X” til “ID” – en linje gennem historien

Der er langt fra Kunta Kintes “X” til MitID’s blå skærm.

Og alligevel går der en usynlig tråd imellem dem.

Begge repræsenterer et system, hvor underskriften mister sin håndskrift – hvor individet reduceres til et symbol, et tegn, et login.

Begge former for identifikation lover sikkerhed, men indebærer også tab: tabet af det personlige udtryk, af retten til at forme sit eget navn.

For Kunta Kinte var X’et et påbud.

For os er kapitalerne en standard.

Men i begge tilfælde skrives identiteten af nogen andre – efter systemets behov, ikke individets.

Spørgsmålet er ikke, om formålet er ondt, men hvad det gør ved vores forståelse af, hvem vi er.

7. Afsluttende refleksion

Sproget er ikke neutralt.

Det bærer med sig de systemer, der har skabt det.

Når vores navn skrives i kapitaler, bliver vi en del af en økonomisk maskine, der kræver præcision, ikke personlighed.

Ligesom “X’et” en gang gjorde slaven læselig for systemet, gør kapitalerne os læselige for staten og banken.

Måske er forskellen blot graden af frivillighed.

Men spørgsmålet bliver:

Når alt er digitalt og standardiseret – hvor bliver mennesket så af?

Er vores underskrift stadig vores, når vi ikke længere skriver den selv?

Er vi et navn – eller en kode?

Et menneske – eller et firma uden vi ved det?

Sune Sejer Nielsen

Oktober 2025